

[➔ Gå til opprinnelig kunngjort versjon](#)

Lov om vergemål (vergemålsloven)

Dato	LOV-2010-03-26-9
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2019-03-15-6 fra 01.01.2020
Publisert	I 2010 hefte 4
Ikrafttredelse	01.07.2013, 05.04.2013
Endrer	LOV-1898-11-28, LOV-1927-04-22-3
Kunngjort	26.03.2010 kl. 15.30
Korttittel	Vergemålsloven – vgm1

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1 - 3)

Kapittel 2. Vergemålsmyndigheten (§§ 4 - 7)

Kapittel 3. Vergemål for mindreårige (§§ 8 - 19)

Kapittel 4. Vergemål for voksne (§§ 20 - 24)

Kapittel 5. Oppnevning av verger mv. (§§ 25 - 30)

Kapittel 6. Vergens utførelse av vergeoppdraget (§§ 31 - 47)

Kapittel 7. Fylkesmannens forvaltning av finansielle eiendeler (§§ 48 - 54)

Kapittel 8. Saksbehandlingsregler for vergemålsmyndigheten (§§ 55 - 67)

Kapittel 9. Saksbehandlingsregler for domstolene (§§ 68 - 77)

Kapittel 10. Fremtidsfullmakter mv. (§§ 78 - 94)

Kapittel 11. Forskjellige bestemmelser (§§ 95 - 97)

Kapittel 12. Saker med tilknytning til utlandet (§§ 98 - 100)

Kapittel 13. Ikraftsettings- og overgangsregler. Endringer i andre lover (§§ 101 - 102)

Fylkesmannen behandler saker etter loven her i første instans. Fylkesmannen skal føre tilsyn med vergene i sitt område.

Fylkesmannen skal gi vergene i sitt distrikt nødvendig opplæring, veiledning og bistand.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fylkesmannens plikter etter første og annet ledd, herunder regler om omfanget av tilsynsplikten.

§ 7. Den sentrale vergemålsmyndigheten

Den sentrale vergemålsmyndigheten skal behandle klager over fylkesmannens vedtak og skal føre tilsyn med fylkesmannens oppgaver etter vergemålsloven.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om den sentrale vergemålsmyndigheten, herunder regler om omfanget av tilsynsplikten, retten til innsyn og adgangen til å gi pålegg.

Kapittel 3. Vergemål for mindreårige

§ 8. Mindreårige

Personer som ikke har fylt 18 år, er mindreårige.

§ 9. Den mindreåriges rettslige handleevne

En mindreårig kan ikke selv foreta rettslige handlinger eller råde over sine midler, med mindre noe annet er særlig bestemt.

§ 10. Den mindreåriges adgang til å inngå arbeidsavtaler

En mindreårig som har fylt 15 år, kan selv inngå arbeidsavtale. En mindreårig som er under 15 år, kan inngå arbeidsavtale med vergens samtykke. En mindreårig kan uansett alder selv si opp en arbeidsavtale.

Vergen kan ikke inngå arbeidsavtale på den mindreåriges vegne. Dersom hensynet til den mindreårige krever det, kan vergen med rimelig varsel heve arbeidsavtalen for den mindreårige.

§ 11. Den mindreåriges adgang til å drive næringsvirksomhet

Vergen kan med samtykke fra fylkesmannen gi tillatelse til at en mindreårig som har fylt 15 år, kan drive en bestemt næringsvirksomhet. Fylkesmannen kan samtykke til at den mindreårige i den forbindelse også gis råderett over midler som er under fylkesmannens forvaltning etter kapittel 7. En mindreårig som har fått tillatelse til å drive næringsvirksomhet, kan på egen hånd foreta de disposisjoner som faller innenfor virksomhetens område. Dette gjelder likevel ikke disposisjoner som etter kapittel 6 krever samtykke fra fylkesmannen.

Vergen skal føre tilsyn med at den mindreårige ikke handler utenfor den tillatelsen som er gitt.

Vergen kan med samtykke fra fylkesmannen trekke tilbake tillatelsen dersom hensynet til den mindreårige krever det. I så fall bestemmer vergen med samtykke fra fylkesmannen om virksomheten skal fortsette for den mindreåriges regning eller avvikles. Tilbakekall etter første punktum får bare virkning for en tredjeperson hvis denne kjente eller burde kjenne til at tillatelsen var kalt tilbake.

§ 12. Rådighet over midler den mindreårige har tjent eller fått til egen rådighet

§ 17. Vergens oppgaver. Plikten til å høre den mindreårige mv.

Med mindre noe annet er bestemt, handler vergen på den mindreåriges vegne i økonomiske forhold og hvor det ellers følger av annen lovgivning.

Har ingen foreldreansvar for den mindreårige, treffer vergen de avgjørelser som tilkommer den som har foreldreansvaret, jf. barneloven § 30. Det samme gjelder når den som har foreldreansvaret, ikke kan ivareta den mindreåriges interesser.

En oppnevnt verge skal så vidt mulig rådføre seg med den eller de som har foreldreansvaret, før det treffes avgjørelser av betydning.

Er den mindreårige over 12 år, skal vergen høre hva den mindreårige mener før det treffes avgjørelser. Om den mindreåriges medbestemmelsesrett i personlige forhold gjelder reglene i barneloven § 31.

En mindreårig som er uenig i vergens avgjørelse, kan bringe spørsmålet inn for fylkesmannen.

§ 18. Forholdet mellom vergene

Når ikke annet er særskilt bestemt, skal den mindreåriges verger handle i fellesskap. Bli vergene ikke enige i et spørsmål av betydning for den mindreårige, treffer fylkesmannen avgjørelsen.

En verge kan gi den andre vergen fullmakt til å opptre alene som verge. Fullmakten kan være generell eller gjelde bestemte spørsmål.

Hvis en av vergene ikke kan ivareta den mindreåriges interesser for en viss tid eller i visse saker, kan fylkesmannen bestemme at den andre vergen skal ha oppgaven som verge alene.

Hvis den mindreårige ikke bor sammen med begge vergene, kan fylkesmannen bestemme at den ene av vergene alene skal disponere over bankkonto som tilhører den mindreårige. Fylkesmannen skal gi finansinstitusjonen melding om vedtaket.

Hvis bare den ene vergen møter når begge vergene er forsvarlig varslet om rettergangsskritt, anses den møtende vergen for å ha fullmakt fra den andre vergen til å opptre som verge alene, med mindre noe annet blir opplyst. Det samme gjelder hvis vergen på vegne av den mindreårige undertegner et dokument til vedkommende myndighet.

§ 19. Opphør av oppgaven som verge

Hvis hensynet til den mindreåriges beste tilsier det, kan retten etter begjæring fra fylkesmannen eller fra den andre vergen frata en som har foreldreansvar, vergemålet. For rettens saksbehandling gjelder § 71. Når den mindreårige er over 12 år, og ellers når den mindreåriges modenhet og alder tilsier at han eller hun er i stand til å danne seg en mening om saksforholdet, skal den mindreårige høres før avgjørelsen tas.

Når saken reises av fylkesmannen, bærer staten alle kostnadene ved saken. Ansvar for motpartens saksomkostninger pålegges ikke uten at sterke grunner tilsier det. Dommen skal forkynnes for fylkesmannen og den andre vergen, som begge kan anke over dommen uten å ha vært part i saken. Fylkesmannen eller retten kan treffe midlertidig vedtak om fratakelse av vergemålet. I så fall gjelder § 61 tilsvarende.

Hvis særlige forhold gjør seg gjeldende, kan fylkesmannen etter anmodning fra en som har foreldreansvaret, fritta vedkommende for vergemålet helt eller delvis.

Kapittel 4. Vergemål for voksne

§ 20. Vilkår for vergemål

§ 25. Oppnevning av verge

Når det er truffet vedtak om vergemål, oppnevnes vergen av den fylkesmannen som har myndighet etter § 55. Når retten treffer vedtak om fratakelse av den rettslige handleevnen, kan retten oppnevne vergen hvis det ikke allerede er oppnevnt verge.

Det skal fastsettes et mandat for vergen som angir rammene for vergeoppdraget, jf. § 21 tredje ledd.

Den som oppnevner vergen, skal gi Folkeregisteret og Løsøreregisteret melding om hvem som er oppnevnt som verge.

§ 26. Faste verger

Fylkesmannen kan engasjere faste verger. Den som engasjeres som fast verge, skal legge frem en politiattest. Opplysningene fra politiattesten skal inngå i egnethetsvurderingen etter § 28 første ledd første punktum. I attesten skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av straffebud om økonomisk kriminalitet og de straffebud som omfattes av barneomsorgsattesten etter politiregisterloven § 39 første ledd. Attesten skal være uttømmende i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1. Kongen gir i forskrift nærmere regler om kravet om politiattest, herunder hvilke straffebud om økonomisk kriminalitet som skal omfattes av attesten, og kan også gi regler om kvalifikasjonskrav, organisering og godtgjøring for faste verger.

0 Endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12.

§ 27. Midlertidig oppnevning av verge

Hvis en oppnevnt verge ikke kan utføre sine oppgaver for en viss tid eller for visse saker, eller hvis det medfører betydelige problemer for vergen å utføre dem, kan det oppnevnes en midlertidig verge.

§ 28. Hvem som kan oppnevnes som verge. Antall verger

Den som oppnevnes som verge, må være egnet for vervet og må samtykke i oppnevningen. En person som selv er under vergemål, kan ikke være verge.

Den som skal oppnevnes som verge, skal legge frem politiattest som nevnt i § 26. Dette gjelder likevel ikke der nærstående som nevnt i § 94 annet ledd eller søsken oppnevnes som verge. Haster oppnevningen, kan oppnevningen skje før det er innhentet politiattest.

En ektefelle eller samboer kan oppnevnes som verge hvis det må antas å være ubetenkelig. Har den vergetrengende særkullsbarn, skal disse om mulig høres, og ektefellen eller samboeren bør ikke oppnevnes hvis noen av særkullsbarna er imot oppnevningen. På samme måte skal det tas hensyn til hva en ektefelle eller samboer mener, hvis det er aktuelt å oppnevne et særkullsbarn som verge.

Har mor eller far skriftlig tilkjennegitt hvem som skal være sitt barns verge etter at han eller hun er død, bør denne personen velges fremfor andre.

Hvis det er hensiktsmessig, kan det oppnevnes to verger for den som er satt under vergemål. Bestemmelsen i § 18 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

0 Endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12.

§ 29. Opphør av vervet som verge

En oppnevnt verge kan med rimelig varsel til fylkesmannen kreve å bli løst fra vervet som verge. Fylkesmannen skal da oppnevne en ny verge.

Er vergen inhabil, skal det oppnevnes en midlertidig verge (setteverge) etter § 27.

En far eller mor kan som verge for eget barn ivareta barnets interesser overfor andre av sine barn og overfor andre som nevnt i første ledd.

§ 35. Registrering av eiendeler og gjeld mv.

Fylkesmannen kan pålegge vergen å foreta registrering og vurdering av eiendelene og gjelden til den som er under vergemål, og sende oppgaven til fylkesmannen.

Vergen skal sørge for at finansielle eiendeler som skal forvaltes av fylkesmannen etter kapittel 7, blir oversendt eller stilt til disposisjon for fylkesmannen.

Vergen har plikt til å føre regnskap i den utstrekning dette følger av forskrift etter § 53.

§ 36. Vergens forvaltning av eiendeler

Vergen skal sørge for at de eiendeler som ikke forvaltes av fylkesmannen, holdes i god stand og blir sikret, oppbevart og eventuelt forsikret på en betryggende og sedvanemessig måte.

Eiendeler som kan gi avkastning, skal drives eller plasseres på en sedvanemessig måte.

Penger som ikke skal forvaltes av fylkesmannen, skal vergen sette på bankkonto i eierens navn. Fylkesmannen kan inngå avtale med finansinstitusjonen om hvor mye vergen til enhver tid har rett til å heve. Vergen kan etter avtale med finansinstitusjonen gis tilgang til alminnelige betalingsinstrumenter knyttet til kontoen til den som er under vergemål.

0 Endret ved lov 15 juni 2018 nr. 37 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 887).

§ 37. Vergens disponering av inntekter

Vergen dekker utgiftene til den som er under vergemål, med de inntekter vedkommende har. Dette gjelder også inntekter av midler som forvaltes av fylkesmannen. Om vergen ved årsskiftet disponerer mer enn det som er fastsatt etter § 49 første ledd, betales det overskytende til fylkesmannen. Fylkesmannen kan samtykke til at en slik innbetaling unnlates.

Fylkesmannen kan fastsette et beløp som vergen ikke må overskride, og bestemme at inntekten av midler som forvaltes av fylkesmannen, for en del ikke skal utbetales til vergen.

Strekker inntekten ikke til, kan kapitalen brukes helt eller delvis. Bruk av kapitalen krever fylkesmannens samtykke.

§ 38. Drift av næringsvirksomhet

Er den som er satt under vergemål, innehaver av eller deltaker i en næringsvirksomhet som han eller hun ikke er skikket til å drive på egen hånd, kan vergen med samtykke fra fylkesmannen bestemme om virksomheten skal fortsette eller avvikles.

§ 39. Disposisjoner over fast eiendom, løsøre og livsforsikring mv. og utlån av midler til vergen

Vergen skal ha fylkesmannens samtykke til

- a) å erverve eller avhende fast eiendom eller rettighet som ligger til fast eiendom, samt å gjøre gjeldende eller gi avkall på odelsrett eller annen rettighet i fast eiendom,
- b) å pantsette fast eiendom eller påhefte den en servitutt,
- c) å forpakte eller leie bort fast eiendom, herunder bolig,

Er ektefellen eller samboeren til den som er satt under vergemål, oppnevnt som verge, gjelder ikke reglene i kapitlet her om fylkesmannens samtykke. Disposisjoner som nevnt i § 39 første ledd bokstav a og b og § 40 skal likevel ha fylkesmannens samtykke. Finansielle eiendeler som nevnt i kapittel 7 skal forvaltes av vergen og ikke av fylkesmannen. Ektefellen eller samboeren står ikke under fylkesmannens tilsyn etter § 47 første ledd.

§ 45. Forhåndssamtykke. Hel eller delvis oppfyllelse av avtalen

Krever en disposisjon samtykke enten fra fylkesmannen eller den som er under vergemål, og vergen ikke har fått det på forhånd, skal vergen forbeholde seg en passende frist for å få samtykket.

Hvis en slik avtale er helt eller delvis oppfylt, og samtykke ikke blir gitt, gjelder reglene i § 15 første ledd første og annet punktum tilsvarende. Det samme gjelder hvis avtalen er inngått i strid med første ledd, og den annen part går fra den.

§ 46. Taushetsplikt for oppnevnt verge

En oppnevnt verge plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han eller hun får vite som ledd i vergeoppdraget om noens personlige forhold eller om tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår. Taushetsplikten gjelder også etter at vergeoppdraget er avsluttet. Vergen kan heller ikke utnytte slike opplysninger i egen virksomhet eller tjeneste eller i arbeid for andre.

Opplysningen om at en person har fått oppnevnt verge, kan gjøres kjent for andre i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til personen selv, eller for å sikre at vergen kan utføre sitt oppdrag på en god måte. Det samme gjelder opplysningen om at vedkommende er oppnevnt som verge, og opplysninger om rammene for vergeoppdraget.

Hvis den som er under vergemål, ikke selv kan gi uttrykk for sitt syn, gjelder ikke taushetsplikten overfor vedkommendes ektefelle, samboer, barn, barnebarn, foreldre og søsken i større utstrekning enn det som må antas å være etter hans eller hennes ønske. Taushetsplikten viker for opplysningsplikt og meldeplikt med hjemmel i lov. Forvaltningsloven § 13 annet ledd første punktum og § 13 a gjelder tilsvarende.

Straffeloven § 209 kommer til anvendelse bare overfor faste verger som bryter taushetsplikten etter bestemmelsen her.

0 Endret ved lov 15 juni 2018 nr. 37 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 887).

§ 47. Vergens forhold til fylkesmannen. Klagerett

Vergen står under tilsyn av fylkesmannen og plikter å gi de opplysninger om vergemålet til fylkesmannen som fylkesmannen ber om.

Vergen bør rådføre seg med fylkesmannen når han eller hun er i tvil, og når det gjelder avgjørelser av særlig betydning for den som er under vergemål.

Vergen kan påklage fylkesmannens vedtak til den sentrale vergemålsmyndigheten.

0 Endret ved lov 15 juni 2018 nr. 37 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 887).

Kapittel 7. Fylkesmannens forvaltning av finansielle eiendeler

§ 48. Finansielle eiendeler som skal forvaltes av fylkesmannen

Finansielle eiendeler som eies av personer under vergemål, forvaltes av fylkesmannen, hvis ikke noe annet følger av lov eller annen gyldig bestemmelse.

Før midlene kommer til utbetaling kan eieren anmode om at midlene likevel fortsatt skal forvaltes av fylkesmannen. Adgangen til fortsatt forvaltning opphører ved utløpet av det året eieren av midlene fyller 25 år. Fylkesmannen plikter å informere om muligheten for fortsatt forvaltning.

Hvis eieren på utbetalingstidspunktet ikke er villig til å ta imot eiendeler eller kvittere for dem, eller overlevering og kvittering av andre grunner ikke er mulig, skal fylkesmannen, med mindre særlige grunner taler mot det, omgjøre midlene i penger som deponeres i Norges Bank etter reglene i lov 17. februar 1939 nr. 2 om deponering i gjeldshøve.

Salg kan begjæres gjennom namsmyndighetene etter regler om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 8-16 første ledd, § 10-6, jf. § 8-16 første ledd, § 11-20 og § 12-6, jf. § 11-20, om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke i disse tilfellene.

Eieren skal varsles av fylkesmannen om at eiendelene kan bli solgt. Fylkesmannen kan sette en frist for eieren til å motta eiendelene eller kvittere for dem om salg skal unngås. Varslet skjer på en måte fylkesmannen finner betryggende.

§ 53. Regnskapsplikt

Kongen gir i forskrift nærmere regler om vergens og fylkesmannens regnskapsplikt, herunder revisjon av regnskaper.

§ 54. Opplysningsplikt for institusjoner mv.

Kongen kan i forskrift gi regler om at når en mindreårig eller en person som er fratatt den rettslige handleevnen, tilføres eiendeler, skal offentlige forvaltningsorganer, finansforetak, forsikringsforetak, pensjonsforetak, fondsforvaltningsselskaper, verdipapirsentraler og verge gi melding til fylkesmannen om dette.

Institusjoner og personer som nevnt i første ledd har opplysningsplikt overfor vergen og fylkesmannen for personer som er under vergemål eller begjært satt under vergemål. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om opplysningsplikten.

Vergen og fylkesmannen har, uten hinder av taushetsplikt, rett til innsyn i opplysninger hos skattemyndighetene om personer under vergemål og om personer som er begjært satt under vergemål, når slikt innsyn er nødvendig for at vergen og fylkesmannen skal kunne ivareta sine oppgaver etter loven her. Skattemyndighetene skal gi melding til den sentrale vergemålsmyndigheten om mindreåriges finansielle eiendeler som skattemyndighetene har innhentet opplysninger om fra tredjepart, når disse eiendelenes verdi overstiger den grensen som følger av forskrift etter vergemålsloven § 49 første ledd første punktum. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av meldeplikten, herunder om meldepliktens omfang.

0 Endret ved lover 5 apr 2013 nr. 12, 15 mars 2019 nr. 6 (ikr. 1 jan 2020 iflg. res. 6 des 2019 nr. 1656).

Kapittel 8. Saksbehandlingsregler for vergemålsmyndigheten

§ 55. Fylkesmannens kompetanse mv.

Fylkesmannen behandler saker etter loven her i første instans, herunder sak om vergemål der den rettslige handleevnen ikke fratras.

Saken behandles av fylkesmannen i det vergemålsdistriktet der personen som saken om vergemål gjelder, har bopel. Om det ikke kan påvises bopel i et bestemt distrikt, behandles saken av fylkesmannen i det distriktet som personen har sterkeste tilknytning til.

Forvaltningsloven gjelder for vergemålsmyndighetens virksomhet om ikke noe annet følger av loven her.

§ 56. Rett til å begjære vergemål

skal foreldrene underrettes på samme måte.

§ 61. Midlertidig vedtak

Dersom det er nødvendig for å avverge vesentlig skade eller ulempe for den som begjæringen om vergemål gjelder, og vilkårene etter § 20 antas å foreligge, kan fylkesmannen treffe midlertidig vedtak om vergemål inntil det foreligger endelig avgjørelse i saken. Dersom vilkårene i § 22 antas å foreligge, kan fylkesmannen på samme vilkår som nevnt i første punktum treffe midlertidig avgjørelse om hel eller delvis fratakelse av den rettslige handleevnen.

Reglene i § 59 første ledd bokstav e og § 58 om forhåndsvarsel skal følges, med mindre det er en nærliggende fare for at formålet med den midlertidige avgjørelsen da ikke blir oppnådd.

Når det er truffet en midlertidig avgjørelse etter første ledd, skal vedtaket straks sendes til tinglysing eller registrering, jf. § 77.

Fylkesmannen skal straks bringe vedtak om midlertidig fratakelse av den rettslige handleevnen inn for tingretten.

§ 62. Avvisning

En begjæring om vergemål kan avvises av fylkesmannen dersom det går frem av begjæringen at de forhold som påberopes, ikke kan gi grunnlag for opprettelse av vergemål. Det samme gjelder når begjæringen er avslått tidligere, og den nye begjæringen ikke inneholder nye opplysninger av betydning.

§ 63. Opphevelse av eller endring av vergemålet

Et vedtak om vergemål skal oppheves eller endres hvis vilkårene for vergemålet ikke lenger er til stede eller forholdene tilsier det. Dersom den som er satt under vergemål etter eget samtykke, trekker samtykket tilbake, skal vergemålet oppheves.

Er vergemålet fastsatt ved dom, avgjøres krav om endring av dommen ved nytt søksmål, jf. § 75. Hvis fylkesmannen finner det ubetenkelig, og den eller de som har brakt saken om vergemål inn for retten, ikke motsetter seg det, kan fylkesmannen bestemme at personen ikke lenger skal være under vergemål eller være fratatt den rettslige handleevnen.

§ 64. Klage

Fylkesmannens vedtak om opprettelsen av vergemålet kan påklages til den sentrale vergemålsmyndigheten av den som er satt under vergemål, av dennes verge, av den som har begjært vergemålet, og av dem som kan begjære vergemål etter § 56 første ledd bokstav b.

§ 65. Unntak fra taushetsplikt

Opplysningen om at en person har fått oppnevnt verge, kan gjøres kjent for andre i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til personen selv, eller for å sikre at vergen kan utføre sitt oppdrag på en god måte. Det samme gjelder opplysningen om hvem som er oppnevnt som verge, og opplysninger om rammene for vergeoppdraget.

0 Endret ved lov 15 juni 2018 nr. 37 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 887).

§ 66. Personopplysninger

Saken skal prioriteres og behandles så hurtig som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør mulig. Retten avgjør om hovedforhandlingen skal holdes i rettslokalet, på sykehuset eller i den institusjonen der personen er.

Retten skal gjøre partene oppmerksom på adgangen til å begjære saken behandlet for lukkede dører.

Reglene i § 60 om underretning til nære familiemedlemmer gjelder tilsvarende for retten.

Retten sørger for at saken blir tilstrekkelig opplyst. Retten har i den forbindelse krav på å få bistand fra politiet. Helsepersonell, ansatte i helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og ansatte i barnevernstjenesten kan gi nødvendige og relevante opplysninger til oppnevnt sakkyndig og avgi vitneforklaring uten hinder av taushetsplikt.

0 Endret ved lov 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252).

§ 72. Møteplikt under hovedforhandlingen

Personen vergemålssaken gjelder, og i tilfelle vergen, skal innkalles til hovedforhandlingen.

Uteblir personen, eller er personen ikke i stand til å møte, skal retten før avgjørelse treffes sørge for en muntlig samtale med personen utenfor hovedforhandlingen, med mindre personen ikke er i stand til å forstå hva saken gjelder, eller en slik samtale ikke er mulig å få til. Hvis retten enstemmig finner det ubetenkelig, kan rettens leder eller oppnevnt sakkyndig gjennomføre samtalen alene.

Dersom det er oppnevnt sakkyndig, skal denne, med mindre særlige grunner foreligger, møte under hovedforhandlingen. Det samme gjelder den som har begjært vergemålet.

§ 73. Avgjørelse ved dom. Anke

Avgjørelse i saken treffes ved dom.

Dommen kan påankes av personen vergemålssaken gjelder, dennes verge, den eller de som har begjært vergemål, og av de som kan begjære vergemål etter § 56 første ledd bokstav b.

Lagmannsretten er ankeinstans. Bestemmelsen i § 70 gjelder tilsvarende.

§ 74. Avvisning

En sak om vergemål kan avvises av retten dersom det går frem av stevningen at de forhold som påberopes, ikke kan gi grunnlag for opprettelse av vergemål. Det samme gjelder når saken er avslått tidligere, og den nye stevningen ikke inneholder nye opplysninger av betydning.

§ 75. Rettskraft. Endring av dom

Rettsens dom i sak om opprettelse av vergemål eller fratakelse av den rettslige handleevnen trer i kraft straks.

Ved anke kan tingretten som har avsagt dommen, eller ankeinstansen bestemme at anken skal ha oppsettende virkning.

Når rettskraftig dom foreligger, kan ny sak ikke reises før det er gått ett år.

Krav om endring av dommen avgjøres ved nytt søksmål. Den som er fratatt den rettslige handleevnen, kan reise søksmål på egen hånd dersom han eller hun har evne til å forstå hva saken gjelder.

§ 76. Kostnadene ved saken. Oppnevning av prosessfullmektig

Kompetansen til å stemme ved valg, inngå ekteskap, erkjenne farskap, samtykke til donasjon av organer, opprette eller tilbakekalle testament eller samtykke til tvang og kompetansen i andre særlig personlige forhold kan ikke omfattes av fullmakten uten særskilt hjemmel i lov.

Hvis ikke noe annet følger av fremtidsfullmakten, kan fullmektigen samtykke til behandling av personopplysninger på vegne av fullmaktsgiveren innenfor fullmaktens område.

§ 81. Formkrav

En fremtidsfullmakt skal gjøres skriftlig med to vitner som fullmaktsgiveren har godtatt, og som er til stede sammen og vet at dokumentet skal være en fremtidsfullmakt. Mens vitnene er til stede, skal fullmaktsgiveren skrive under dokumentet eller vedkjenne seg sin underskrift. Vitnene skal underskrive dokumentet mens fullmaktsgiveren er til stede, og etter hans eller hennes ønske.

Vitnene må ha fylt 18 år og må ha evne til å forstå betydningen av underskriften. Fullmektigen kan ikke være vitne. Det samme gjelder fullmektigens ektefelle, samboer, foreldre, barn og barnebarn.

Er reglene i paragrafen her ikke fulgt, er dokumentet ugyldig som fremtidsfullmakt.

§ 82. Opplysninger fullmakten bør inneholde

En fremtidsfullmakt bør dateres.

Vitnene bør i påskrift på dokumentet opplyse om fullmaktsgiveren har opprettet fullmakten av fri vilje og hadde evne til å forstå betydningen av handlingen, og om eventuelle andre forhold som kan ha betydning for fullmaktens gyldighet. Påskriften bør inneholde opplysning om vitnenes fødselsdato og adresse.

§ 83. Ikrafttredelse

En fremtidsfullmakt trer i kraft når fullmaktsgiveren er i en slik tilstand som beskrevet i § 78.

Fullmektigen skal ta stilling til når fullmakten er i kraft. Fullmektigen skal snarest mulig underrette fullmaktsgiveren og fullmaktsgiverens ektefelle eller samboer om fullmaktens ikrafttredelse og om dens innhold. Hvis fullmaktsgiveren ikke har ektefelle eller samboer, skal andre nære slektninger underrettes.

§ 84. Stadfesting

Fullmektigen kan be fylkesmannen om å stadfeste ikrafttredelsen av en fremtidsfullmakt. Stadfesting skal skje hvis fullmakten er opprettet i samsvar med § 81 første ledd, og fullmaktsgiveren er i en tilstand som nevnt i § 78.

Stadfesting skal likevel ikke skje hvis

- a) det er klart at fullmaktsgiveren ikke hadde fylt 18 år eller manglet evnen til å forstå disposisjonens betydning når fremtidsfullmakten ble opprettet, jf. § 79 første ledd,
- b) det er klart at vitnene ikke oppfylte kravene i § 81 annet ledd, eller
- c) det er grunn til å anta at fullmektigen ikke er egnet for oppdraget.

Fullmektigen skal legge frem fremtidsfullmakten, bevis for at pårørende er varslet, jf. § 83 annet ledd, og en legeerklæring om fullmaktsgiverens aktuelle helsetilstand. Slik legeerklæring kan fullmektigen innhente uten hinder av taushetsplikt. Fylkesmannen sørger for sakens opplysning ellers.

Blir ikrafttredelsen stadfestet, skal fullmektigen motta en attest om dette. Stadfestingen skal registreres i samsvar med § 77.

Kongen kan gi nærmere regler om stadfesting og registrering av stadfestingen.

§ 91. Vergemål for fullmaktsgiveren

De som er nevnt i § 56, kan begjære at fullmaktsgiveren settes under vergemål. Det samme kan den som i fremtidsfullmakten er utpekt som fullmektig. Fylkesmannen kan også av eget tiltak behandle sak om opprettelse av vergemål for fullmaktsgiveren.

Fylkesmannen eller retten skal vurdere om vilkårene for vergemål er oppfylt, jf. kapittel 4. Ved vurderingen av om det er behov for vergemål, skal det legges vekt på om fullmektigen ivaretar fullmaktsgiverens interesser som forutsatt i fremtidsfullmakten, og om det er behov for ytterligere bistand.

Hvis det opprettes vergemål for fullmaktsgiveren som erstatter fullmakten, skal fylkesmannen om mulig kalle fullmakten tilbake samtidig. § 89 tredje ledd gjelder tilsvarende. Om vergemålet setter fullmakten delvis til side, skal fylkesmannen om mulig foreta en påtegning om dette på fullmakten.

§ 92. Forholdet til avtaleloven

Avtalelovens bestemmelser gjelder tilsvarende for fullmakt etter kapitlet her og for fullmektigens disposisjoner og ansvar, med mindre noe annet fremgår av loven her.

§ 93. Faste betalingsoppdrag

Skriftlig fullmakt til en finansinstitusjon eller betalingsmottaker om at det som fast oppdrag skal foretas en bestemt angitt betaling på fullmaktsgiverens vegne, er gyldig også etter at fullmaktsgiveren er kommet i en tilstand som nevnt i § 78.

En verge kan innenfor sitt mandat kalle tilbake fullmakter som nevnt i første ledd. Det samme kan en fullmektig etter en fremtidsfullmakt hvis fremtidsfullmakten omfatter representasjon av fullmaktsgiveren i økonomiske forhold.

§ 94. Nærstående representasjonsrett

Nærstående har etter reglene i denne paragrafen rett til å representere et familiemedlem som på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta sine økonomiske interesser. Den nærstående har rett til på familiemedlemmets vegne å foreta økonomiske disposisjoner som gjelder familiemedlemmets bolig og daglige underhold. Den nærstående har også rett til å sørge for betaling av offentlige skatter og avgifter og av forpliktelser som følger av gyldige låneavtaler familiemedlemmet har inngått. Den nærstående kan si opp betalingsoppdrag som nevnt i § 93.

Som nærstående regnes følgende personer som har fylt 18 år, og som ikke er under vergemål:

- a) ektefelle eller samboer
- b) barn
- c) barnebarn
- d) foreldre.

En nærstående har bare representasjonsrett dersom samtlige medlemmer med høyere prioritet etter rekkefølgen som følger av første punktum, skriftlig har frasagt seg retten til å representere familiemedlemmet.

Nærståendes representasjonsrett etter denne paragrafen gjelder ikke hvis det er oppnevnt verge for familiemedlemmet, og heller ikke i den utstrekning forholdet omfattes av en fremtidsfullmakt.

§ 85 gjelder tilsvarende.

Kapittel 11. Forskjellige bestemmelser

§ 95. Særskilt forvaltning etter bestemmelse av giver og arvelater

Når det gjelder gyldighet, omfang, endring og opphør av en fremtidsfullmakt, anvendes loven i den staten hvor fullmakts giveren var bosatt når fremtidsfullmakten ble opprettet, om ikke fullmakts giveren skriftlig har bestemt at en annen stats lov som nevnt i annet ledd skal anvendes.

Fullmakts giveren kan bestemme at anvendelig lov ikke skal være den lov som følger av første ledd, men i stedet

- a) loven i en stat der fullmakts giveren er statsborger,
- b) loven i en stat der fullmakts giveren tidligere har vært bosatt, eller
- c) loven i en stat der fullmakts giveren har fast eiendom, så langt det gjelder denne eiendommen.

Henvisningene til annen stats lov omfatter ikke bestemmelser som hører til den internasjonale privatretten.

Ved fylkesmannens og domstolenes behandling av saker etter kapitlet her anvendes norsk rett.

Kapittel 13. Ikraftsettings- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 101. *Ikraftsetting. Overgangsregler*

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.¹ De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
2. Beslutning om opprettelse av hjelpevergemål etter lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige gjelder også etter ikrafttreddelsen av loven her. Hjelpevergemålet regnes etter lovens ikrafttreddelse som et vergemål uten fratakelse av den rettslige handleevnen etter reglene i loven her og med det innhold som er besluttet for hjelpevergemålet. Oppdraget som hjelpeverge fortsetter etter lovens ikrafttreddelse som et oppdrag som verge etter reglene i loven her og med det innhold som er besluttet for hjelpevergemålet.
3. Beslutning om umyndiggjøring etter lov 28. november 1898 om Umyndiggjørelse gjelder i tre år etter ikrafttreddelsen av loven her. Beslutningen om umyndiggjøring regnes i denne perioden som et vergemål med full fratakelse av den rettslige handleevnen etter reglene i loven her. Oppdraget som verge fortsetter etter lovens ikrafttreddelse som et oppdrag som verge etter reglene i loven her og med det innhold som gjelder for vergemål med full fratakelse av den rettslige handleevnen.
4. Finansielle eiendeler som ved ikrafttreddelsen av loven her har vært forvaltet av overformynderiet etter lov 22. april 1927 nr. 3 kapittel 6, men som utgjør et beløp som er lavere enn beløpsgrensen som følger av forskrift etter § 49 første ledd første punktum i loven her, skal forvaltes av fylkesmannen i ett år etter lovens ikrafttreddelse. Dette gjelder likevel ikke hvis fylkesmannen i denne perioden beslutter at eiendelene ikke skal forvaltes av fylkesmannen.
5. En fullmakt som oppfyller kravene til en fremtidsfullmakt etter lovens kapittel 10, men som er opprettet før loven her trer i kraft, skal fra lovens ikrafttreddelse ha de rettsvirkninger som følger av loven her.
6. Midlene i sikkerhetsfondene opparbeidet som en del av fellesmassene etter lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige § 73 skal fra ikrafttreddelsen av loven her utgjøre et nasjonalt sikkerhetsfond når fellesmassene er avviklet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler for det nasjonale sikkerhetsfondet, herunder nærmere regler for organisering, tilsyn, avsetning og utdeling.
7. Kongen kan i forskrift gi nærmere overgangsregler.

0 Endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12.

1 Fra 1 juli 2013 iflg. res. 5 apr 2013 nr. 338, med unntak av § 51 annet ledd, § 54 tredje ledd, § 65 og § 66 som trådte ikr. 5 apr 2013.

§ 102. *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover: ---

0 Endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12.